

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 2.3.2016 г.
COM(2016) 108 final

2016/0061 (NLE)

Предложение за

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА

за разрешаване на засилено сътрудничество в областта на компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения относно имуществения режим на международните двойки, обхващащо както въпроси, свързани с имуществения режим между съпрузи, така и въпроси, свързани с имуществените последици на регистрираните партньорства

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1. На 16 март 2011 г. Комисията прие предложение¹ за регламент на Съвета относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения по въпроси, свързани с имуществения режим между съпрузи, и предложение² за регламент на Съвета относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения в областта на имуществените последици на регистрираните партньорства³.
2. Правното основание на предложените регламенти на Съвета е член 81, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз. Предложенията се отнасят до съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси, обхващащи „аспекти, свързани със семейното право“. Тази правна разпоредба предвижда, че Съветът приема мерки, като действия с единодушие след консултация с Европейския парламент.
3. В началото на декември 2012 г. предложенията на Комисията бяха обсъдени в Работната група на Съвета по гражданскоправни въпроси (Имуществен режим между съпрузи и имуществени последици на регистрираните партньорства). През декември 2012 г. предложенията бяха обсъдени на заседание на Съвета и министрите се договориха за определени насоки, предназначени да улеснят преговорите по двете предложения.
4. Европейският парламент даде своето положително становище и забележки по двете предложения на 10 септември 2013 г.⁴ Забележките на Европейския парламент бяха взети под внимание, по-специално във връзка със запазването на процедурата за екзекватура в двете предложения и включването на разпоредби относно изпълняемостта, еквивалентни на тези, съдържащи се в Регламента за наследяването⁵, както и във връзка с включването на разпоредби относно компетентността, основана на явяването на ответника. По искане на Европейския парламент в предложението относно имуществените последици на регистрираните партньорства бяха включени разпоредби за избор на приложимо право и избор на съд.
5. До декември 2014 г. повечето технически въпроси бяха решени и досието беше готово за политическо споразумение. По това време голямото мнозинство от държавите членки желаеха да приемат предложенията. Някои държави членки обаче изпитваха затруднения поради политически чувствителния характер на предложенията. Италианското председателство представи въпроса пред Съвета

¹ COM (2011) 126.

² COM (2011) 127.

³ В съответствие с членове 1 и 2 от Протокола за позицията на Дания, приложен към Договорите, Дания не участва в приемането на предложения регламент, и не бе обвързана от него, нито от неговото прилагане. В съответствие с членове 1 и 2 от Протокол № 2 относно позицията на Обединеното кралство и Ирландия, приложен към Договорите, Ирландия и Обединеното кралство не оповестиха желанието си да участват в приемането и прилагането на предложените регламенти.

⁴ A7-0253/2013 и A7-0254/2013

⁵ Регламент (ЕС) № 650/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения и приемането и изпълнението на автентични актове в областта на наследяването и относно създаването на европейско удостоверение за наследство.

по правосъдие и вътрешни работи, който реши да предостави период за размисъл до декември 2015 г. на държавите членки, които продължават да изпитват затруднения. Тези трудности бяха свързани главно с факта, че институтите на еднополовия брак и/или регистрираното партньорство не бяха познати в редица държави членки. Някои от тези държави членки считаха, че компромисните текстове, представени на Съвета, предлагат достатъчни гаранции за това, че на техните съдилища няма да се налага да разглеждат чуждестранни институти, непознати в тяхната правна система. Други държави членки обаче изразиха загриженост, че дори ако бъдещите инструменти не изискват от тях да въведат непознати институти в националното си право, признаването в тях на имуществените последици на такива чуждестранни институти ще окаже непряко въздействие върху тяхното национално семейно право и политика. За повечето държави членки беше от основно значение двете предложения да бъдат приети в пакет, с цел да се осигури равно третиране на двойките в целия Съюз.

6. В хода на 2015 г., особено по време на люксембургското председателство, бяха проведени интензивни консултации. За да се постигне приемливост на предложенията за всички държави членки, в тях бяха внесени изменения. Въпреки това, след като разгледа преработените компромисни текстове, Съветът заключи, на заседанието си на 3 декември 2015 г, че няма да е възможно постигането на съгласие в целия ЕС за приемането на двата регламента в разумен срок⁶. Въпреки това много делегации заявиха готовността си да разгледат възможността за установяване на засилено сътрудничество по въпросите, обхванати от регламентите.
7. От декември 2015 г. до февруари 2016 г. седемнадесет държави членки (Швеция, Белгия, Гърция, Хърватия, Словения, Испания, Франция, Португалия, Италия, Малта, Люксембург, Германия, Чешката република, Нидерландия, Австрия, България и Финландия) отправиха искане към Комисията, в което посочват, че желаят да установят засилено сътрудничество помежду си в областта на компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения по въпроси, свързани с имуществения режим между съпрузи, и по отношение на компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения в областта на имуществените последици на регистрираните партньорства, и че Комисията следва да представи на Съвета предложение в този смисъл.
8. Настоящото предложение на Комисията е в отговор на тези искания.

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ ЗА ЗАСИЛЕНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

9. Засиленото сътрудничество е уредено в член 20 от Договора за Европейския съюз (ДЕС) и членове 326—334 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).
10. Предложението на Комисията за решение на Съвета за разрешаване на засилено сътрудничество в областта на компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения относно имуществения режим на международните двойки, обхващащо както имуществения режим между

⁶ CS-PRES/2015/14937

съпрузи, така и имуществените последици на регистрираните партньорства, се основава на член 329, параграф 1 от ДФЕС.

3. МЕРКИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ЗАСИЛЕНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

11. Предложението на Комисията за решение на Съвета има за предмет разрешаването на засилено сътрудничество в цялата област, отнасяща се до компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решенията относно имуществения режим на международните двойки, което обхваща както имуществения режим между съпрузи, така и имуществените последици на регистрираните партньорства. Заедно с настоящото предложение са представени и предложенията относно конкретни мерки за осъществяване на засиленото сътрудничество. Основните елементи на тези мерки са описани по-долу.
12. Предвид заключенията на Съвета от 3 декември 2015 г. и исканията на държавите членки, които желаят да установят помежду си засилено сътрудничество в тази област, мерките за осъществяване на засилено сътрудничество следва да включват следните елементи:
 - а) предложение за регламент на Съвета относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решенията по въпроси, свързани с имуществения режим между съпрузи. Това предложение следва да се основава на компромисния текст, представен на Съвета по правосъдие и вътрешни работи на 3 декември 2015 г.⁷;
 - б) предложение за регламент на Съвета относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решенията в областта на имуществените последици на регистрираните партньорства. Това предложение следва да се основава на компромисния текст, представен на Съвета по правосъдие и вътрешни работи на 3 декември 2015 г.⁸
13. Целите на разпоредбите относно имуществения режим между съпрузи и имуществени последици на регистрираните партньорства, са еквивалентни. Независимо от това формулировката на тези разпоредби не може да бъде еднаква, тъй като всеки от тези институти има особености и тъй като не във всички държави членки съществуват регистрирани партньорства. В тази връзка в оценката на въздействието, придружаваща предложенията на Комисията от 2011 г.⁹, се констатира, че трансграничните двойки, живеещи в регистрирани партньорства, са изправени пред особени трудности, тъй като институтът на регистрираното партньорство не е познат във всички държави членки. Следователно трябва да бъдат установени правила, съответстващи на особеностите на браковете и на регистрираните партньорства, поради което е трудно двата института да бъдат предмет на един-единствен инструмент. С цел да се улесни тълкуването и прилагането на регламентите от страна на органите на държавите членки, двата института са предмет на две предложения за осъществяване на засилено сътрудничество в областта на компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решенията по въпроси, свързани с имуществения режим на международните двойки, обхващащо както имуществения режим между съпрузи, така и имуществените последици на

⁷ Документ на Съвета 14651/15 + COR1 REV1

⁸ Документ на Съвета 14652/15

⁹ SEC(2011) 327 final

регистрираните партньорства. Този подход също така съответства на искането на държавите членки, засиленото сътрудничество да съответства по същество на двата компромисни текста, представен на Съвета на 3 декември 2015 г., така че да се осигури участието на възможно най-голям брой държави членки.

14. Във съобщението, придружаващо предложенията на Комисията от 2011 г., вече беше подчертано, че обхватът на конкретното сътрудничество в областта на гражданското правосъдие включва имуществения режим на международните двойки. Съветът и Европейският парламент също разгледаха двете първоначални предложения на Комисията в пакет. Накрая, в съответствие с член 329, параграф 1 от ДФЕС, съгласно който държавите членки, които желаят да установят помежду си засилено сътрудничество, трябва да уточнят обхвата на това засилено сътрудничество, държавите членки, отправили искането, посочиха, че желаят да установят засилено сътрудничество в областта на компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения както по въпросите на имуществения режим между съпрузи, така и по въпросите на имуществените последици на регистрираните партньорства.
15. С оглед на гореизложеното, чрез предложените регламенти се осъществява засилено сътрудничество в цялата област, отнасяща се до компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения по въпроси на имуществения режим на международните двойки, обхващащо както имуществения режим между съпрузи, така и имуществените последици на регистрираните партньорства. За да не се допуска дискриминация на гражданите, предложените разпоредби следва да се приемат едновременно и да се разглеждат като пакет за целите на установяването на засиленото сътрудничество и на бъдещото участие в него.

4. ОЦЕНКА НА ПРАВНИТЕ УСЛОВИЯ ЗА ЗАСИЛЕНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

4.1. Решение за разрешаване като крайна мярка и участие на поне девет държави членки

16. Член 20, параграф 2 от ДЕС предвижда, че решението за разрешаване на засилено сътрудничество може да се приеме от Съвета само като крайна мярка, след като той установи, че целите на това сътрудничество не могат да бъдат постигнати в разумен срок от Съюза като цяло, и при условие че в него участват поне девет държави членки.
17. Както бе споменато по-горе, Съветът заключи, на заседанието си на 3 декември 2015 г., че няма да е възможно постигането на съгласие в целия ЕС за приемането на двата регламента в разумен срок¹⁰. Поради това Съветът отбеляза, че не може да бъде намерено друго решение за Съюза като цяло и че може да се прибегне до засилено сътрудничество като крайна мярка.
18. Към днешна дата Комисията е получила искания от седемнадесет държави членки (Швеция, Белгия, Гърция, Хърватия, Словения, Испания, Франция, Португалия, Италия, Малта, Люксембург, Германия, Чешката република, Нидерландия, Австрия, България и Финландия), в които те посочват, че желаят да установят засилено сътрудничество помежду си в областта на

¹⁰ CS-PRES/2015/14937

компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения по въпроси, свързани с имуществения режим между съпрузи и с имуществените последици на регистрираните партньорства.

4.2. Област в обхвата на Договорите

19. Член 20, параграф 1 от ДФЕС предвижда, че засилено сътрудничество може да бъде установено само „ в области, които не попадат в изключителната компетентност на Съюза“, а член 329, параграф 1 предвижда, че засилено сътрудничество може да бъде установено в „някоя от областите, посочени в Договорите, с изключение на областите на изключителна компетентност“.
20. Седемнадесетте държави членки, отправили искането, поискаха да им се разреши да установят засилено сътрудничество помежду си в областта на компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения по въпроси, свързани с имуществения режим между съпрузи и с имуществените последици на регистрираните партньорства, с което да създадат стълкновителни норми в тази област. Стълкновителните норми не са включени в списъка на изключителните компетентности, посочени в член 3, параграф 1 от ДФЕС. Те са упоменати като конкретна точка в списъка с мерки съгласно член 81, параграф 2 от ДФЕС, докато член 81, параграф 3 от ДФЕС прави разграничение между стълкновителните норми относно гражданскоправни и търговски въпроси като цяло и тези относно семейното право.
21. Стълкновителните норми в семейното право представляват следователно точно определена област, която попада извън обхвата на изключителната компетентност на Съюза по смисъла на Договорите и в която може да бъде установено засилено сътрудничество.

4.3. Допринасяне за постигане на целите на Съюза, защитаване на неговите интереси и засилване на процеса на интеграция

4.3.1. Общ контекст

22. Със засиленото сътрудничество се цели, при отчитане на оценката на въздействието и обяснителния меморандум, придружаващи предложенията на Комисията от 2011 г., да се осигури ясна и всеобхватна правна рамка относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения в областта на имуществения режим на международните двойки, обхващаща както имуществения режим между съпрузи, така и имуществените последици на регистрираните партньорства. С предложенията се цели по-специално, в съответствие със съвременните тенденции в областта на семейното право, да се предостави на страните известна автономия при избора на приложимото право.
23. В проучване, проведено през 2003 г. по поръчка на Комисията, относно имуществения режим между съпрузи и имуществото на неключили брак двойки в международното частно право и във вътрешното право¹¹ беше подчертано наличието на проблеми в тази област. По-специално тези проблеми възникват, когато гражданите се възползват от правото си на свободно движение в Европейския съюз, при което излагат имуществения си режим на

¹¹ *Изследване на имуществения режим на брачните двойки и на имуществото на неключилите брак двойки в международното частно право и във вътрешното право на държавите-членки на Съюза*, Консорциум ASSER-UCL.

Вж.: http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm

действието на потенциално противоречащи си правни норми. През 2006 г. Комисията прие Зелена книга относно уреждането на стълкновения на закони в областта на имуществения режим между съпрузи, включително относно въпроса за съдебната компетентност и взаимното признаване¹², в която беше констатирано наличието на допълнителни проблеми, свързани със съществуващото положение.

24. Комисията създаде също експертна група, която да я подпомага в работата ѝ по бъдещите законодателни предложения, съставена от независими експерти от държавите членки. На 28 септември 2009 г. беше проведено публично изслушване с 99 участници от държавите членки. Експертната група, както и университетски преподаватели, адвокати, нотариуси и представители на гражданското общество взеха участие във форума, за да обсъдят необходимостта от инструмент на Съюза относно имуществения режим на международните двойки.
25. В Стокхолмската програма¹³ се призовава принципът на взаимно признаване „да включи и области, които, макар все още необхванати от този принцип, са от основно значение за всекидневния живот, напр. [...] съпругеска имуществена общност и имуществени последици при раздяла на двойката“.
26. Като цяло беше счтено, че предложенията на Комисията от 2011 г. са необходими, за да осигурят еднообразното разглеждане на имуществения режим на двойките съгласно едно-единствено приложимо право от един-единствен орган; за да дадат възможност на международните брачни двойки да избират правото, приложимо към тяхното имущество; за да повишат правната сигурност за регистрираните партньорства с международен елемент чрез прилагането по правило на правото на държавата на регистрация по отношение на имуществото на регистрираните партньори; за да дадат възможност на гражданите да подават различни иски в един и същи съд, като по този начин се избягват паралелните производства и противоречащите си съдебни решения; и за да повишат предвидимостта за международните двойки чрез опростяване на процедурите за признаване и изпълнение на решения и да подобрят движението на автентичните актове в целия Европейски съюз.
27. Предложенията представляват също съществено допълнение към Регламент (ЕС) № 650/2012 на Европейския парламент и на Съвета относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения и приемането и изпълнението на автентични актове в областта на наследяването и относно създаването на европейско удостоверение за наследство. Това е така, защото прекратяването на имуществения режим много често е въпрос, предшестваш уреждането на наследството на починалото лице. Ефективността на европейското удостоверение за наследство значително ще се подобри, ако се прилагат единни стълкновителни норми за имуществения режим на двойките в целия Европейски съюз.
28. Предложенията на Комисията от 2011 г. бяха важни, тъй като те засягаха около 16 милиона международни двойки в ЕС, които например живеят в държава членка, различна от тяхната собствена, или притежават имущество в друга държава членка.

¹² COM(2006) 400 final.

¹³ Официален вестник С 115, 4 май 2010 г.

29. През 2007 г. в ЕС са били сключени приблизително 300 000 международни брака, а приблизително 500 000 международни брака са били прекратени (чрез развод или смърт на един от съпрузите). Всяка година при прекратяването на международни бракове се решават имуществени въпроси за над 460 милиона евро. През 2007 г. повече от 41 000 нови регистрирани партньорства в ЕС са били с „международен елемент“, що се отнася до имуществото им. Всяка година около 10 000 регистрирани партньорства се прекратяват поради раздяла или смърт. Освен това броят на регистрираните партньорства се увеличава постоянно в резултат най-вече на това, че броят на държавите членки, които са въвели института на регистрираното партньорство, се е увеличил от 17 държави членки през 2011 г. на 20 понастоящем. Съответно броят на случаите на прекратяване на имуществената общност на регистрирани партньорства вследствие от прекратяването на партньорството или смъртта на единия от партньорите се увеличава.
- 4.3.2. *Настоящо положение в областта на компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения по въпроси на имуществения режим на международните двойки, обхващаща както въпроси, свързани с имуществения режим между съпрузи, така и въпроси, свързани с имуществените последици на регистрираните партньорства.*
30. Понастоящем гражданите с международни бракове или партньорства са изправени пред различни практически проблеми, свързани с имущественото планиране. Все по-често граждани на Съюза се местят отвъд националните граници, което води до нарастващ брой международни двойки или двойки с международен елемент: съпрузи с различно гражданство или двойки, живеещи в държава членка, на която не са граждани, притежават имущество в различни държави членки, развеждат се или умират в страна, различна от тяхната собствена. Проблемът се състои в това, че за хората е много трудно да разберат кои са компетентните съдилища и кое е приложимото право към личното им положение и имуществото им. В резултат на това те се сблъскват с нежелани и често неблагоприятни последици не само в ежедневно управление на имуществото си, но също и когато двойката се раздели или когато единият от партньорите почине.
31. Въпреки че съществуват правила на Съюза относно компетентността и приложимото право по граждански и търговски дела, както и относно някои въпроси от семейното право, понастоящем не съществуват такива правила за имуществения режим или за международните двойки. Ето защо тази материя се урежда от националното право и в много ограничена степен от международни споразумения между държавите членки.
32. Причините за настоящите проблеми на двойките с регистрирани партньорства са същите като тези при брачните двойки. За двойките с регистрирано партньорство обаче съществуват някои важни допълнителни предизвикателства, защото вследствие на това, че понятието за регистрирано партньорство съществува само в 20 държави членки, не всички държави членки имат материалноправна уредба на имуществения им режим, и още по-малък брой държави са приели правила за компетентността и съгласителни норми.
33. В приложното поле на предложените регламенти попадат двойките, които се намират във официален съюз под формата на семейна институция като брака

или регистрираното партньорство. Фактическите съюзи не попадат в приложното поле.

34. Целта на това засиленото сътрудничество е да се установи ясна правна рамка в участващите държави членки за определяне на компетентността и приложимото право по отношение на имуществения режим на международните двойки, обхващаща както имуществения режим между съпрузи, така и имуществените последици на регистрираните партньорства, и да се улесни движението на решения и автентични актове в тази област между държавите членки.

4.3.3. *Ползи от засиленото сътрудничество в областта на компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения в областта на имуществения режим на международни двойки, обхващащо както имуществения режим между съпрузи, така и имуществените последици на регистрираните партньорства*

35. Седемнадесет държави членки поискаха засилено сътрудничество в областта на имуществения режим на международните двойки, обхващащо както имуществения режим между съпрузи, така и имуществените последици на регистрираните партньорства: Швеция, Белгия, Гърция, Хърватия, Словения, Испания, Франция, Португалия, Италия, Малта, Люксембург, Германия, Чешката република, Нидерландия, Австрия, България и Финландия. Общото население на тези седемнадесет държави членки е 340 милиона. То представлява 67% от населението на Съюза¹⁴. Това означава, че значителен брой от приблизително 16-те милиона международни брака в ЕС¹⁵ ще се възползват от това засилено сътрудничество. Колкото по-голям брой държави членки участват в засиленото сътрудничество, толкова по-голям брой граждани ще се възползват от него.

36. Засиленото сътрудничество в областта на компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения по въпроси, свързани с имуществения режим на международните двойки, обхващащо както имуществения режим между съпрузи, така и имуществените последици на регистрираните партньорства, ще донесе следните ползи на гражданите:

- a) еднообразно разглеждане на имуществения режим на двойките съгласно едно-единствено приложимо право от един-единствен орган;
- б) даване възможност на международните двойки да изберат правото, което да се прилага към имуществото им;
- в) увеличаване на правната сигурност за международните двойки чрез прилагане — по правило — на правото на държавата, с която двойката е най-тясно свързана;

¹⁴ Информация от Евростат към 1 януари 2015 г.
(<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tps00001&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>)

¹⁵ Данните в тези параграфи се основават на окончателния доклад на Консорциума за оценка на европейските политики (ЕРЕС) за проучването за оценката на въздействието от общностните инструменти във връзка с имуществения режим на съпрузите и имуществото на неключилите брак двойки с транснационални елементи, 2010 г.

- г) даване възможност на гражданите да подават различни иски в един и същи съд, като по този начин се избягват паралелните производства и противоречащите си съдебни решения; и
- д) повишаване на предвидимостта за международните двойки чрез опростяване на процедурите за признаване и изпълнение на решения и подобряване на движението на автентичните актове в целия ЕС.

4.3.4. Изпълнение на изискванията на член 20, параграф 1 от ДЕС

- 37. Съгласно член 20, параграф 1 от ДЕС засиленото сътрудничество трябва да има за цел да благоприятства осъществяването на целите на Съюза, да защитава неговите интереси и да засилва процеса на интеграция.
- 38. Една от задачите на Съюза е да предостави на своите граждани пространство на свобода, сигурност и правосъдие без вътрешни граници, в което е гарантирано свободното движение на хора (член 3, параграф 2 от ДЕС). Пространството на правосъдие включва развиването на съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси с трансгранично значение, което се основава на принципа на взаимно признаване на съдебните решения (член 81, параграф 1 от ДФЕС). За тази цел Съюзът може да приема мерки, целящи да се осигурят, първо, взаимното признаване между държавите членки на съдебните решения и тяхното изпълнение и, второ, съвместимостта на правилата, приложими в държавите членки по отношение на стълкновението на закони и на юрисдикции (член 81, параграф 2, букви а) и в) от ДФЕС).
- 39. Хармонизирането на правилата относно стълкновението на закони и на юрисдикции улеснява взаимното признаване на съдебните решения. Няма съмнение, че когато съдилищата на различни държави членки прилагат едни и същи правила относно стълкновението на юрисдикции и на закони, за да определят съда, компетентен да разгледа определен случай, и правото, приложимо към този случай, това засилва взаимното доверие в съдебните решения, постановени в друга държава членка¹⁶.
- 40. Засиленото сътрудничество между държавите членки, отправил искане за него, в областта на компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения по въпроси, свързани с имуществения режим на международните двойки, обхващащо както имуществения режим между съпрузи, така и имуществените последици на регистрираните партньорства, ще благоприятства осъществяването на целта на Съюза да се гарантира съвместимост на правилата, приложими в държавите членки по отношение на стълкновението на закони и на юрисдикции. В сравнение с настоящото положение, в което няма хармонизирани правила относно стълкновенията на закони и на юрисдикции и относно признаването и изпълнението на съдебни решения в областта на имуществения режим на международните двойки, засиленото сътрудничество в тази област ще увеличи съвместимостта на правилата на държавите членки, определящи съда, компетентен да разглежда въпроси, свързани с имуществения режим на международните двойки, и правото, което съдът следва да прилага, както и на правилата относно признаването и изпълнението в държава членка на решения по тези въпроси, постановени в друга държава членка.

¹⁶

Програма относно мерките за изпълнение на принципа на взаимно признаване на решенията по граждански и търговски дела, приета на 30 ноември 2000 г. (ОВ С 12, 15.1.2001 г., стр. 1).

4.4. Съответствие с Договорите и с правото на Съюза

41. Съгласно член 326 от ДФЕС засиленото сътрудничество трябва да се осъществява в съответствие с Договорите и с правото на Съюза.
42. Засиленото сътрудничество няма да засегне съществуващите постижения на правото на ЕС. То ще бъде установено в област, попадаща в обхвата на споделената компетентност на Съюза, но в която до момента не съществуват общи правила на Съюза. Първият инструмент на Съюза, приет в областта на семейното право — Регламент (ЕО) № 1347/2000 на Съвета¹⁷, формулира правила във връзка с компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела, както и на съдебни решения във връзка с родителската отговорност за общи деца, произнесени в контекста на брачни дела. Той обаче не включваше правила за приложимото право в областта на развода и последиците по отношение на имуществото на двойките. Приемането на Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета¹⁸, който от 1 март 2005 г. отмени и замени Регламент (ЕО) № 1347/2000 на Съвета, не доведе до никаква промяна в това отношение. Стълкновителните норми по отношение на развода и законната раздяла бяха приети в рамките на процедура за засилено сътрудничество от 16 държави членки в Регламент (ЕС) № 1259/2010¹⁹. Стълкновителните норми по отношение на завещанията и наследяването бяха установени в Регламент (ЕС) № 650/2012²⁰. Стълкновителните норми в областта на имуществения режим на международните двойки, обхващащи както имуществения режим между съпрузи, така и имуществените последици на регистрираните партньорства, следва да допълнят правната рамка, приложима спрямо международните двойки в Съюза.
43. Засиленото сътрудничество в областта на компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения по въпроси, свързани с имуществения режим на международните двойки, обхващащо както имуществения режим между съпрузи, така и имуществените последици на регистрираните партньорства, няма да доведе до дискриминация, основаваща се на гражданство, забранена от член 18 от ДФЕС, тъй като предложените стълкновителни норми ще бъдат универсални по характер и ще се прилагат при всички производства пред съдилищата на участващите държави членки, независимо от гражданството или местопребиваването на страните. От друга страна, съдилищата на неучастващите държави членки ще продължат да прилагат своите национални стълкновителни норми съгласно своето международно частно право.

¹⁷ Регламент на Съвета (ЕО) № 1347/2000 относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и по въпроси за родителска отговорност за общи деца (ОВ L 160, 30.6.2000 г., стр. 19).

¹⁸ Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000.

¹⁹ Регламент (ЕС) № 1259/2010 от 20 декември 2010 г. относно осъществяването на засилено сътрудничество в областта на приложимото право при развод и законна раздяла.

²⁰ Регламент (ЕС) № 650/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения и приемането и изпълнението на автентични актове в областта на наследяването и относно създаването на европейско удостоверение за наследство.

- 4.5. Изисквания да не се засяга вътрешният пазар или икономическото, социално и териториално сближаване, да не се създават пречки или дискриминация спрямо търговията да не се нарушава конкуренцията**
44. Съгласно член 326, параграф 2 от ДФЕС засиленото сътрудничество не може да засяга вътрешния пазар, нито икономическото, социално и териториално сближаване. То не може да представлява пречка, нито дискриминация спрямо търговията между държавите членки, нито да предизвиква нарушения на конкуренцията между тях.
45. Засиленото сътрудничество в областта на имуществения режим на международните двойки, обхващащо както имуществения режим между съпрузи, така и имуществените последици на регистрираните партньорства, не поставя проблеми по отношение на тези правни условия. Предложенията за осъществяване на засилено сътрудничество в тази област със сигурност ще послужат за улесняване на правилното функциониране на вътрешния пазар, като премахнат пречките пред свободното движение на хората, които понастоящем са изправени пред проблеми, дължащи се на съществуващите разлики между националните закони, уреждащи последиците по отношение на имуществото на двойките. Правната сигурност, която ще внесат хармонизираните стълкновителни норми в тази област, следователно ще има положително отражение върху двойките, които упражняват правото си на свободно движение между участващите държави членки.
46. Предвид естеството на предложените регламенти, които засягат само отношенията между две физически лица, засиленото сътрудничество няма да засегне предприятията или правните отношения на пазара, нито търговията или конкуренцията в Съюза. На последно място, засиленото сътрудничество няма да засегне териториалното сближаване между регионите в Съюза.
47. Посредством предвиденото в тях хармонизиране на стълкновителните норми предложенията ще опростят значително живота на гражданите (и правните специалисти), тъй като в рамките на участващите държави членки, те ще могат да определят компетентността и приложимото право спрямо имуществения им режим и да се ползват от опростено движение на решения и автентични актове в тази област.
48. Въпреки че не всички двойки в Съюза ще могат да се възползват от правната сигурност и опростяването, за които допринася засиленото сътрудничество, положението на международните двойки пред съдилищата на неучастващите държави членки няма да се влоши в сравнение с положението понастоящем. Съществуващото положение в неучастващите държави членки няма да се промени, тъй като те ще продължат да прилагат, както и досега, националното си право (включително нормите на международното си частно право) към трансгранични случаи, свързани с имуществения режим между съпрузи и имуществените последици на регистрираните партньорства, за да определят кой съд следва да разгледа дадено дело по тези въпроси и кое право този съд следва да прилага. Неучастващите държави членки ще продължат да прилагат, както и досега, националното си право (включително нормите на международното си частно право) към признаването и изпълнението на решения, постановени в една от участващите държави членки. От своя страна, участващите държави членки ще продължат да прилагат, както и досега, националното си право (включително нормите на международното си частно

право) към признаването и изпълнението на решения, постановени в една от неучастващите държави членки. Следователно ситуацията с имуществения режим между съпрузи и имуществените последици на регистрираните партньорства ще бъде еквивалентна на ситуацията, съществуваща при други инструменти в областта на гражданското правосъдие, в които не участват всички държави членки, като например Регламент № 1259/2010 относно осъществяването на засилено сътрудничество в областта на приложимото право при развод и законна раздяла и Регламент № 650/2012 относно наследяването и завещанията.

49. Освен това прилагането на регламентите относно осъществяването на засилено сътрудничество в областта на имуществения режим между съпрузи и имуществените последици на регистрираните партньорства няма да зависи от гражданството на членовете на двойката, т.е. дали те са граждани на участваща държава членка. Органите на участващите държави членки (например нотариус или съд), които са длъжни да прилагат регламентите, ще ги прилагат спрямо всички граждани, които поставят пред тях въпрос, засягащ съпругеското им имущество, или въпрос, засягащ имуществените последици на регистрираното им партньорство, независимо от гражданството на лицата. По същия начин, ако двойка, в която едното или и двете лица са граждани на участваща държава членка, отнесе въпроса си пред орган на неучастваща държава членка, органите на тази неучастваща държава членка няма да прилагат регламентите, а националното си право (включително своето международно частно право) по отношение на международните процесуални аспекти на имуществения режим между съпрузи или имуществените последици на регистрираното партньорство.
50. Следователно засиленото сътрудничество няма да доведе до неоснователно диференцирано третиране на гражданите.
- 4.6. Зачитане на правата, компетентността и задълженията на неучастващите държави членки**
51. Съгласно член 327 от ДФЕС засиленото сътрудничество зачита компетентността, правата и задълженията на държавите членки, които не участват в него.
52. Приемането на общи стълкновителни норми от 17-те участващи държави членки няма да засегне нормите на неучастващите държави членки. Неучастващите държави членки ще продължат да прилагат собствените си правила в областта на международното частно право относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения в областта на имуществения режим на международните двойки.
53. На равнище международно публично право между участващите и неучастващите държави членки няма международни споразумения относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения в областта на имуществения режим на международните двойки (обхващащи имуществения режим между съпрузи и имуществените последици на регистрираните партньорства), които да бъдат засегнати от засиленото сътрудничество.

4.7. Заключение относено изпълняването на правните условия

54. Въз основа на горепосоченото Комисията заключава, че всички определени в Договорите правни условия във връзка с разрешаването на установяването на засилено сътрудничество са изпълнени.

4.8. Зачитане на основните права

55. Засиленото сътрудничество в областта на имуществения режим на международните двойки, обхващащо както имуществения режим между съпрузи, така и имуществените последици на регистрираните партньорства, зачита основните права, посочени в Хартата на основните права на Европейския съюз, и по-специално член 9 относно правото на встъпване в брак и правото на създаване на семейство съгласно националното законодателство и член 21 относно правото на недискриминация. Стълкновителните норми, предложени в регламентите за осъществяване на засиленото сътрудничество, ще се прилагат за всички международни двойки, обединени от институционална връзка, като брак или регистрирано партньорство, в участващите държави членки без дискриминация на каквато и да е основа.

4.9. Заключение относно засиленото сътрудничество

56. Комисията смята, че ползите от установяването на засилено сътрудничество в областта на компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения в областта на имуществения режим на международните двойки, обхващащо както имуществения режим между съпрузи, така и имуществените последици на регистрираните партньорства, са по-големи в сравнение със запазването на съществуващото положение и че предимствата на установяването на засилено сътрудничество в тази област надвишават всички евентуални недостатъци.

57. Общите стълкновителни норми в областта на имуществения режим на международните двойки значително ще улеснят живота на много двойки в участващите държави членки. Това е в съответствие със Стокхолмската програма, в която Европейският съвет прецени, че процесът на хармонизиране на стълкновителните норми на равнище Съюз следва да продължи в областите, в които е нужно, като например „[...] *съпругеска имуществена общност и имуществени последици при раздяла на двойката*“²¹.

58. Ето защо Комисията предлага да се разреши установяването на засилено сътрудничество между държави членки, отправили искането. Комисията подчертава, че засиленото сътрудничество в областта на компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения по въпроси на имуществения режим на международните двойки, обхващащо както имуществения режим между съпрузи, така и имуществените последици на регистрираните партньорства, е отворено по всяко време за всички държави членки в съответствие с член 328 от ДФЕС, и насърчава държавите членки, които все още не са поискали да участват, да се включат в засиленото сътрудничество, за да се увеличат по този начин ползите и предимствата от него.

2016/0061 (NLE)

²¹ Официален вестник С 115, 4 май 2010 г.

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА

за разрешаване на засилено сътрудничество в областта на компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения относно имуществения режим на международните двойки, обхващащо както въпроси, свързани с имуществения режим между съпрузи, така и въпроси, свързани с имуществените последици на регистрираните партньорства

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 329, параграф 1 от него,

като взе предвид исканията на Белгия, България, Чешката република, Германия, Гърция, Испания, Франция, Хърватия, Италия, Люксембург, Малта, Нидерландия, Австрия, Португалия, Словения, Финландия и Швеция,

като взе предвид предложението на Комисията,

като взе предвид одобрението на Европейския парламент²²,

като има предвид, че:

- (1) Съюзът си е поставил за цел да поддържа и развива пространство на свобода, сигурност и правосъдие, в което се гарантира свободното движение на хора. За постепенното създаване на това пространство Съюзът трябва да приеме мерки във връзка със съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси с трансгранично значение.
- (2) По силата на член 81 от Договора за функционирането на Европейския съюз тези мерки трябва да включват насърчаване на съвместимостта на нормите, приложими в държавите членки по отношение на стълкновението на закони, включително мерки, свързани със семейното право, които имат трансгранично значение.
- (3) На 16 март 2011 г. Комисията прие предложение за регламент на Съвета относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения по въпроси, свързани с имуществения режим между съпрузи, и предложение за регламент на Съвета относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения в областта на имуществените последици на регистрираните партньорства.
- (4) На заседанието си на 3 декември 2015 г. Съветът стигна до заключението, че няма да бъде възможно да се постигне споразумение в разумен срок от Съюза като цяло за приемането на регламентите.
- (5) При тези обстоятелства Малта, Хърватия и Белгия впоследствие отправиха искания до Комисията с писма съответно от 14 декември 2015 г., 15 декември

²² Официален вестник С [...], [...], стр. [...].

2015 г. и 17 декември 2015 г., а Швеция, Гърция, Словения, Испания, Франция, Португалия, Италия, Люксембург и Германия — с писма от 18 декември 2015 г., в които посочват, че желаят да установят засилено сътрудничество помежду си в областта на компетентността, приложимото право и признаването и изпълнението на решения в областта на имуществения режим между съпрузи и имуществените последици на регистрираните партньорства и че Комисията следва да представи предложение на Съвета в този смисъл. Чешката република, Нидерландия България, Австрия и Финландия отправиха идентични искания до Комисията с писма съответно от 28 януари 2016 г., 2 февруари 2016 г., 9 февруари 2016 г., 16 февруари 2016 г. и 26 февруари 2016 г. Общо седемнадесет държави членки поискаха засилено сътрудничество.

- (6) Засиленото сътрудничество следва да предостави ясна и всеобхватна правна рамка в участващите държави членки в областта на имуществения режим на международните двойки, обхващаща както имуществения режим между съпрузи, така и имуществените последици на регистрираните партньорства, да гарантира подходящи решения за гражданите от гледна точка на правната сигурност, предвидимостта и гъвкавостта и да улесни движението на решения и автентични актове между участващите държави членки.
- (7) В съответствие с исканията на държавите членки за установяване на засилено сътрудничество, Комисията предлага два материалноправни акта за осъществяването на засиленото сътрудничество — единия относно имуществения режим между съпрузи, а другия относно имуществените последици на регистрираните партньорства. За да бъдат обхванати всички въпроси от засиленото сътрудничество в областта на имуществения режим на международните двойки, както и да се гарантира недискриминацията на гражданите, двата материалноправни акта следва да бъдат приети едновременно.
- (8) Условието, определени в член 20 от Договора за Европейския съюз и в членове 326—329 от Договора за функционирането на Европейския съюз, са изпълнени.
- (9) Областта на засиленото сътрудничество, а именно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения относно имуществения режим на международните двойки, обхващащо както имуществения режим между съпрузи, така и имуществените последици на регистрираните партньорства, е определена в член 81, параграф 2, букви а) и в) и член 81, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз като една от областите в обхвата на Договорите. Това не е област от изключителната компетентност на Съюза.
- (10) Изискването за крайна мярка в член 20, параграф 2 от Договора за Европейския съюз е изпълнено, тъй като на 3 декември 2015 г. Съветът заключи, че целите на предложените регламенти не могат да бъдат постигнати в разумен срок от Съюза като цяло.
- (11) Засиленото сътрудничество в областта на компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения относно имуществения режим на международните двойки, обхващащо както имуществения режим между съпрузи, така и имуществените последици на регистрираните партньорства, цели да развие съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси с трансгранично значение въз основа на взаимното признаване на решения и да осигури съвместимостта на правилата, приложими в държавите членки по

отношение на стълкновението на закони. По този начин то благоприятства осъществяването на целите на Съюза, защитава неговите интереси и засилва процеса на интеграция, както е предвидено в член 20, параграф 1 от Договора за Европейския съюз.

- (12) Засиленото сътрудничество в областта на компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения относно имуществения режим на международните двойки, обхващащо както имуществения режим между съпрузи, така и имуществените последици на регистрираните партньорства, е в съответствие с Договорите и с правото на Съюза и не засяга вътрешния пазар и икономическото, социално и териториално сближаване. То не представлява пречка, нито дискриминация спрямо търговията между държавите членки, нито предизвиква нарушения на конкуренцията между тях.
- (13) По-конкретно засиленото сътрудничество в областта на компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения относно имуществения режим на международните двойки, обхващащо както имуществения режим между съпрузи, така и имуществените последици на регистрираните партньорства, е в съответствие с правото на Съюза в областта на съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси, тъй като засиленото сътрудничество не засяга никои от съществуващите от по-рано достижения на правото на ЕС.
- (14) Засиленото сътрудничество в областта на компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения относно имуществения режим на международните двойки, обхващащо както имуществения режим между съпрузи, така и имуществените последици на регистрираните партньорства, зачита компетентността, правата и задълженията на тези държави членки, които не участват в него. Общите норми за компетентността, стълкновението на закони и признаването и изпълнението в участващите държави членки не засягат нормите на неучастващите държави членки. Съдилищата на неучастващите държави членки ще продължат да прилагат вътрешноправните разпоредби на тези държави при определянето на компетентността и приложимото право и при признаването и изпълнението на решения относно имуществения режим на международните двойки, обхващащо както имуществения режим между съпрузи, така и имуществените последици на регистрираните партньорства.
- (15) Настоящото решение зачита принципите, залегнали в Хартата на основните права на Европейския съюз, и по-специално членове 9 и 21 от нея.
- (16) Засиленото сътрудничество в областта на компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения относно имуществения режим на международните двойки, обхващащо както имуществения режим между съпрузи, така и имуществените последици на регистрираните партньорства, е отворено по всяко време за всички държави членки в съответствие с член 328 от Договора за функциониране на Европейския съюз,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Разрешава се на Кралство Белгия, Република България, Чешката република, Федерална република Германия, Република Гърция, Кралство Испания, Френската република,

Република Хърватия, Италианската република, Великото херцогство Люксембург, Република Малта, Кралство Нидерландия, Република Австрия, Португалската република, Република Словения, Република Финландия, и Кралство Швеция да установят засилено сътрудничество помежду си в областта на компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения относно имуществения режим на международните двойки, обхващащо както имуществения режим между съпрузи, така и имуществените последици на регистрираните партньорства, чрез прилагане на съответните разпоредби на Договорите.

Член 2

Настоящото решение влиза в сила в деня на приемането му.

Съставено в Брюксел на година.

*За Съвета
Председател*